„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин. на пола године 16 дин.
на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 184. У Новом Саду у недељу 6. (18.) децембра 1887. ГОДИНА XXII.

ЖРТВА.

(ж) Био једанпут један паметан министар. Господар његов обогатио се и ојачао, отимајући од суседа својих и варајући их. Неком узе покрајину, неком град какав, понеког опет омахну, уверавајући га о пријатељству своме, па га напусти у злу часу. Кад, досетише се суседи, па почеше премишљати. Ал паметни министар не даде им времена за то. Него посла једног ладноме северу, другог далекоме истоку, а трећег жаркоме југу — да траже нових земаља, а он остаде на дому своме и рече: beati possidentes.

Ако у овој застарелој дипломатској легенди има какве истине, онда се она даје потпуно применити на међународне одношаје у Европи. После открића Америке, није колонијална политика можда никада отела толиког маха, као баш сада, у најновије доба. Што се изгубило у Европи, или се није могло добити у Европи, оно се тражи ван Европе.

Међу тим паметноме Бизмарку могло је то помоћи за неко време. После рата са Француском испало му је донекле за руком, да сврати општу пажњу са догађаја у Европи самој — али само донекле. Суседи се досетише, па почеше премишљати. Ми се врло живо сећамо оне дебате у француској комори, после несретног пораза у Тонкингу. Већина осуђиваше ту пустоловину: ми трошимо снагу своју на далеком истоку, а треба да смо снажни и јаки код куће. За Француском дође Русија, те поче и она све више и више пажње поклањати догађајима у Европи.

Немачка је и даље покушавала, да забави непријатеље своје, дајући им посла то на југу, то на истоку Европе и свраћајући пажњу њихову са себе саме, а међу тим је са највећом марљивошћу, али у тишини, радила на консолидовању народа свога и територијалне величине његове.

Али као што знамо, ни на томе није остало. Русија и Француска су узеле пример на Немачкој самој, не упуштаху се више ни оне у спољне заплете, али бодрим оком почеше пазити на свога мудрог суседа.

Па и најновија жртва, Бугарска, коју Немачка баци Русији пред ноге, не мога ову ни умилостивити, ни смести. Она остаде ладна и непоколебљива.

А сад? — но, па сад ће се покушати са једном млого већом, много богатијом жртвом, не би ли се моћни противник само умилостивио и смирио.

Кад на дебелом мору окупи бура лађу какву, онда очајни бродар баца у море све, што у лађи није преко потребно, баца на послетку и благо своје, ма колико му оно за срце прирасло било — само да спасе голу душу своју.

Најновије вести о одношају нашем према Русији, оне су црне, неутешне. Изгледа да је рат неизбежан, а сви су изгледи, да ће он наскоро и отпочети. Према свему ономе, што се за последњих четрдесетосам сати догодило, не може се у то нико посумњати. И тај судар ће бити огроман, борће се на живот и смрт и читава поколења осећаће крваве трагове његове.

Потпуно је дакле и умесно и оправдано питање: како ћемо изићи на сусрет томе великом догађају? како је могло у опште доћи до овог запетог стања између наше монархије и Русије?

Да констатујемо пре свега ово: наши званични кругови изјављују, да ми на Балкану немамо никаквих интереса, да Аустро-Угарска у опште није држава, која би у стању била водити агресивну политику ни на коју страну. То се тврди сада, у дванаестом часу. Међу тим цео свет зна, какву је политику терало наше спољно звање од берлинског конгреса овамо, цео свет зна, како се либерално чивутска штампа монархије понашала за ово последњих неколико година према Русији. Гдегод се могло, правило се сметње Русији, где год се могло нападало се на њу. Ружили су је, вређали су је, изазивали су је.

Ко сеје ветар, пожњеће буру. И мрачни, црни облаци, они су се ено већ указали на обзору.

Ко нас је довео у овај кобан положај? Наша неувиђавност, наша пустоловска источна политика — и још неко.

Тај неко то је наш моћни пријатељ и савезник, који нас је полако, неприметно али конзеквентно потискивао на исток, у сферу руских интереса — и ми смо намењену нам улогу, на жалост, одиграли, да не може боље бити.

И он је постигао што је хтео. Русија скупља војску на нашој граници, а наши пријатељи и савезници су толико добри, да нас извештују о томе и саветују нам, да се спремамо и оружамо.

Како ћемо дакле изићи на сусрет томе велиме догађају?

Кад је стигла реч о руском спремању и концентрисању војске на границама Галиције, прва реч, која је слетела са усана наших храбрих изазивача, била је: наш савезник. Али наш савезник је почео последњих дана да игра врло чудну улогу, толико чудну, да су се већ и наши полуслужбењаци почели сумњати у његову искреност.

Та сумња добила је одређенијег вида после последње посете цара руског у Берлину. Шта је Бизмарк преговарао с њиме то, дакако, не може нико знати, али је јасно, несумњиво једно: да је после састанка тога Русија напустила ону резерву у спољној политици, у којој се донде држала и да је циљ припремних стратегијских операција руске војске граница наше монархије.

Питање је дакле: оћемо-ли према Русији стајати сами, или у друштву са нашим савезницима?

Ми не можемо да угушимо зебњу, која нас при помисли тој обухвата, јер не можемо да верујемо у искреност тога савеза.

Немачка не може бити поуздан савезник нами, нарочито према Русији не, јер се интереси њени и интереси наше монархије у крајној линији ипак укрштавају. Немачке покрајине аустријске гравитирају Немачкој, то је онде и сувише позната ствар. Италија је још несигурнији савезник. Цела народна политика Италије, стоји у опреци са виталним интересима наше монархије.

Неизвесност, несигурност, то нам се указује одасвуда, то видимо куд год главу обрнемо.

Кад узмемо при томе, да ће Немачка жртвовати све, само да задобије за себе Русију у случају рата са Француском, онда нам се и нехотице намеће црна, очајна слутња, да ће нас савезници наши у злу часу напустити, изневерити и да ћемо имати сами да поделимо мегдан са Русијом.

Аустро-Угарска ће бити жртва, коју ће Немачка принети пријатељству према Русији, односно непријатељству према Француској.

Ми се томе не можемо ни мало радовати.

Ратне вести.

Као што смо јавили у прошлом броју „Заставе“, у брзојаву из Петрограда, руски полузванични лист: „Руски Инвалид“ донео је чланак о томе, зашто Руси повећаше своју војску у Руској-Пољској. Како је тај чланак веома занимљив, то га доносимо у целости:

„У последњих 5 година,“ вели „Руски Инвалид“ „повећала је Немачка своју војску са 65 батаљона и 384 топа, а на руској граници је одото доба повећала Немачка своју посаду са 21 батаљоном и 15 ескадрона. Од год. 1878. саградила је Немачка 4850 километра железнице. 14 железничких линија могу вући војску на руску границу, а на 10 места могу војску извагонирати. Немачка је подигла „логорске градове првог реда“ у Торну, Познанској, Давцигу и Кенигсбергу, а ради се на таквом утврђењу код Граудеца.

Аустро-Угарска умножила је за то време своју војску са 9 нових инф. дивизија а при мобилизацији умножиће се са других 14. Аустро-угарске трупе у Галицији повећане су последњих година са 18 ескадрона и 13 батерија. Од г. 1878. саградила је Аустро-Угарска 4500 клм. железничке пруге са 4 крака према руској граници. Сад су у стању 6 аустро-угарских железничких пруга да возе војску у Галицију, а имају 9 тачака, на којима могу војску према руској граници развити. У Лембергу, Пшемислу, Јорославу, Демблици, Ријашеву и другим тачкама подигла је Аустро-Угарска многе војничке бараке и велике провијантне магазине.

Градови Пшемисл и Кракавь преокренути су у логорска утврђења и сад је могуће са краковских кула пуцати на руско земљиште.

У Кракави стоји читава гомила вагона тако удешених, да могу по руској прузи возити. Све то скупа, а нарочито железнице аустро-угарске показују, да Аустро-Угарска не мисли само на обрану, већ и на скривен нападај, ког мисли са својим савезником против Русије извести.

Па шта ради Русија према свему том?

Поред све те опасности по Русију, увидела је она, да би европски рат био велико зло по целокупно човечанство и Русија је била прва, која је у сред општег оружања њених суседа почела да умањује своју војску. Године 1881. и 1882. смањила је Русија своју војску (за мирно доба) са 100.000 војника, дабогме, да је Русија од то доба своју стајаћу војску (ефективну) мало повећала, али то је било услед афганске афере и услед тога, што су се њени суседи непрестано оружали. Па крај свега тога броји руска војска у мирно доба 75 185 људи мање, но г. 1881. докле руски суседи за то време у мирно доба повећаше своју војску са 75 000 људи. Без сумње ће Русија у случају рата поставити грдну армаду, али концентрирање руске војске на границу биће много теже, но код њених суседа. За последњих 10 година саградила је Русија на границама запада 2828 км. железничке пруге, дочим су у својим источним провинцијама Аустро-Угарска и Немачка за исто време и то на мањем простору саградиле 9800 км. пруге. Руске железнице не прекорачавају нигде обранбену линију трокута Петроград Варшава Одеса. Пруге њених комшија иду право на границу Русије и лако је појмити да су те пруге саграђене због лакшег концентрисања. Доста је погледати на карту, па да се човек увери, са каквом је густом железничком мрежом опасана руска граница, а на против како је мален број оних железних путева, на које се Русија за време мира ослонити може.

Не само од стране Немачке, већ и од стране Аустро-Угарске прети брз упад на руско земљиште. Русија би се најбоље могла тако осигурати, кад би саградила исто тако густу жељ. мрежу, као њени суседи. Но зато би требало огромног новца, а нарочито времена. Русији дакле не остаје ништа друго, него да своје градове постави у обранбени положај и да повећа своју војску на граници, како је не би нико могао изненадити. Оне војне спреме, које изведоше лане Аустро-Угарска и Немачка, при-

ЛИСТАК.

ОПЕРЕТА.

(Не баш савремено расматрање.)

„Филистри нек ти суде, Симсоне!“ повикнула је перфидна Делила кад је одрезала бујну, лепу косу са главе свога дива — „Филистри нек ти суде!“ И одиста, кад су јурнули филистри у одају, у којој је спавао Симсон, да га свежу — био је „див своју јуначина“ слаб као дете; његова дивна снага је ишчезла заједно са његовим дивним увојцима. Јадни Симсоне, то је био крај слатком љубавном дујету, који си изводио са лепом вештином ти, у место, да си гледао, да изведеш твоју божанствену мисију. И тако је редом отишло све врагу: и достојанство твоје и увојци твоји и снага твоја и слобода и очни вид и напослетку и живот твој. Што је онда, кад си пропао, пропало и неколико стотина филистра — је мала, незнатна освета. Јер преостало је још врло много филистарска семена, које је донело плода, те је данас филистра колико и песка у мору... Јадни, луди диве!

Али нису само филистри вечни. И лепа перфидна, грешна, примамљива Делила је вечна. У хиљаду појава и преинака живи све до дан данас а диви, који јој падну у мрежу, морају као и Симсон, да оставе своју косу. Ма да обично (хвала буди нашем „хуманом добу“! не плате главом, то им је ипак глава и с поља и изнутра пуста а њихов донстојанствен позив љуто кошпромитован. (Овим се још не тврди, да су све ћелоње ћелаве са Делиле какве. ћелави људи има свуда па и међу најморалнијим ћифтама!)

Душа Делилина живи и даље у хиљаду облика. Што је наш јавни живот развијенији у толико нам се разноврсније и виртуозније приказује. Свугде, где год наши старији и млађи диви траже после дневна рада одмора и разоноћења — вреба своје жртве. Она је победила глуму. Она је потисла стару комичну оперу те се ушуњала као — оперета „као најновија и најомиљенија уметничка форма наших дана‘, као што уверава Павле Линдау најосвбиљније.

И она царује по свој Европи. Дошла је из Париза, примамљива, безобразно накинћурена, као најјовијалнија и најсјајнија представница француског есприта и несташлука, који је цео свет обожавао. Пут јој је био, дакле, отворен. Шта више: страни су је народи молили клечећки, да их походи; зидали су јој сјајна позоришта, милијоне јој стављали на расположење. Ај, да се онда нашао какав одлучан див, да ју је онда већ уцмекао!

Узалуд је довикивао млади Емил Зола својим моћнијим друговима: „Убите оперету, смрвите је, уништите је, она је опће зло, (ennemie publique) она је опасна! (bête malfaisante.)

Празан разговор, мишљаху честите идејалисте; ствар није тако зла, као што је износи тај натуралиста. Она нас занима, забавља, а ако прекрдаши, ми ћемо се већ умешати.

Један, и то само један, се ипак нашао, да устане у неколико против ње и то једино из чисте љубави према својој породици: Жак Офенбах, главни кривац у том шкандалу је забранио најстрожије својој жени и деци; да одлазе у позоришта, у којима се приказују оперете. То је могло сваком очи отворити; то је показало најјасније, да је оперета врло опасна са друштвено-етичког гледишта. Па ипак се налази озбиљних оцева у Немачкој и другим земљама, који се тако радо размећу чистотом и моралношћу (да су већ несносни) — који одлазе свако вече у оперету заједно са децом својом. Кад би изостали, могао би ко посумњати у њихово развикзно космополитско изображење, у њихову универзалност — а то нису ради. Ако је пак оперета, као што врло често бива, одвећ безобзирна, „масна“ — то је лако дезинфиковати се каквим Шилеровим цитатом или каквом побожном изреком...

Оперета је била испрва доста скромна и са малим задовољна. Пре него што се показала у правој својој боји — била је као весела водвила са доста пристојним куплетима. Није имала ни великих захтева. А доликовало јој је са свим и то, што јој је озбиљна критика слабо пажње обраћала. Зебњу моралиста није узимала ни на ум. Јер, напослетку, каква посла и имају моралисте са уметношћу? А она је била уметност. Па још каква уметност, ви весели богови на Олимпу! Да човек пукне од смеја!

Кад је осигурала себи опстанак, пустила је узде својим претензијама. На руци јој се нађоше музичар Офенбах и либретисте Мељак и Халеви. Ни једна враголија није била одвећ луда; ни једна шала није била одвећ безобразна; ни једна глупост није била одвећ гротеска: све је било добродошло средство, да се постигне смер (ако се о њему ‚даје говорити!) La folie à outrance!*) гласила је лозинка. И компониста и либретиста, позоришни управитељ и публика, у опће цео Париз је имао само једну жељу: да се осигура оперети влада и будућност, да јој се спреми апотеоза у „Orphée aux enfers‘-у пред целим светом, који је поврвео 1867. год. у Париз на светску изложбу, која је приређена под покровитељством онда још славног Наполеона III.

Тако је и било. Све пикантне опачине овог

*) Крајња лудост.

моравају Русију да употреби један низ противних мера, које ће Русија постепено извести. Лако је било узбуркати штампу и јавно мнење, као да Русија тражи кавге што је неколко кавалеријских регимената истисла на границу. Али војене личности немачке и аустро-угарске врло добро разуму, да све ове мере од стране Русије значе само повећану обрану, а знају и то да би Русија морала на зап. граници да постави читав број нових корова, па да може у случаја рата с једнаком брзином концентрисати своје трупе, као и њени суседи. Кад би се срачунале снаге, онда још и сад Аустро-Угарска и Немачка располажу таком силом, да кад би упале у Русију, могле би се још надата, да за прво време поберу јефтине лаворике. Али руски војнички кругови, који не стрепе од коначног исхода рата, па макар читав савез на Русију ударио, признају ипак отворено, да обрана руске границе није још осигурана и да кад други мисле да су у праву предузети обранбене мере и шта више такове, да су у стању са својих градића топовском ватром посипати руску границу, то онда и Русија има права, да се побрине за обрану неприкосновености своје границе и своје части.

* * *

Ова изјава руског полузваничног листа, јако је узбунила не само берзу, но и наше војене кругове. Тон те изјаве је миран, ал одлучан. Без сумње је најглавније место у целој тој изјави оно, које вели, да је Русија читав низ обранбених мера доконала, које ће постепено извести. То је јасно говорено и тај говор садржи обећање у себи, да се Русија на овом, што је до сад учинила, неће зауставити, но да ће ићи и даље.

Усљед тога трају војени савети у Бечу тако рећи непрестано. Меродавни гругови сматрају положај као јако запет, рат лако могућан. Сутра у недељу биће у Бечу нов војени савет, на ком ће учествовати министар-председник Тиса и хонведски министар Фејервари. Говори се, да ће на том савету бити решено да и ми појачамо нашу снагу у Галицији. Али кад се то деси, онда ће и Руси појачати још већма војску, једна мера изазиваће другу, а кад то буде, онда може најмања маленкост, може непромишљеност једног офисира, може једна случајно окинута пушта да изазове судар.

* * *

Ерцхерцог Албрехт имао је дуже времена разговор са министром Калнокијем. Добро обавештени кругови тврде, да надвојвода Албрехт неће отићи у Тиролску, где је мислио ићи, већ ће усљед важних догађаја остати у Бечу. Исто се тако тврди, да ће за 2—3 недеље бити сазване делегације.

* * *

Прашка „Политика“ доноси ову полузваничну изјаву: Војску, коју је Русија бацила на нашу границу, не можемо хладнокрвно гледати. Тако велике трупе не може ни једна држава на својој граници трпити. Ако Русија ту своју војску не тргне са наше границе, онда и ми морамо појачати своју војску. То не би било до душе рат, али би то било такво стање, које не би могло дуго трајати, и усљед чега би било све могуће. Мора се сажаљевати, што петроградски кабинет тако дуго чека да уклони оно што производи ову данашњу затегнутост. Изјава „Руског Инвалида“ и „Новоје Времја“ служе само на то, да нам баце прашину у очи, и да руску спрему представе као безначајну. Ако руски бајонети још дуже остану на нашој граници, то ће нас приморати да у име мира и наше части предузмемо обранбене мере.

света нађоше места у Офенбаховој оперети. Цео Париз са странцима заједно био је у чудном, опћем мамурлуку. „Метропола света“ је правила сјајне пазаре. Певачице, које су имале гласа, да им ни врана не би позавидила — постадоше преко ноћ славне; полусонерија (разузданост) њихове мимике наплаћивана је златом. Једном речи: тријумф оперетин био је потпун, феноменалан.

Од ото доба изменуло се доста што-шта, па и на оперети, али стара Делилена крв тече још једнако по њеним жилама. Офенбах главни представник јој, је умрьо, али мали Офенбаси га наследише.

Оптимисте мислише, да ће оперета скорим свршити. Лажни пророци! Она сад већма царује него игда. Посестрила се са декорацијоном глумом, те развија у оделу, декарацијама раскош који ум залуђује; очи нам засењује сјајно осветљење и шарenило боја а уши нам дражи бљутава музика, пуна драстична ефекта! Па при том још изложбу „вада“, печење и разметљиво кретање! Штраус, Милекер, Супе и др. могу се подичити поред остале славе и благо и тиме, да су валцер-оперету подигли до таке популарности, до које није дошла ни трагедија, ни социјална глума, ни опера.

Па чему да се надамо, ако тако и даље узиде? Тому: да ће је а пре а после убити претерано расипање, претеран раскош, без којега не може опстати. Милостиви богови нека помогну, да се то што пре деси! Амин.

(Из „Gesellsch.“-а) **А. В.**

Српска народна скупштина.

ПЕТА РЕДОВНА СЕДНИЦА.

(Извештај дописника „Заставе.“)

Београд, 2-ог децебра.

(ив.) У ½ 10 сах. почела је седница. За министарским столом сви министри, осим г. Јов. Ристића.

Председник: Седница је отворена. Видим да много посланика фали. Сада ће секретар прочитати именик посланика. Изволите се одазивати.

Секретар Стошић чита именик, а посланици се одазивају.

Читају се три краљева указа, којима се министар грађевина овлашћује да поднесе скупштини пројект закона о грађевинском савету, — предлог о допунама закона од 1880. г. о положају грађевинских чиновника, — предлог о допуни закона о уређењу министарства грађевина. — Укази се упућују законодавном одбору.

После прочитаних поздрава, читају се посланички предлози. Ево их редом:

П. Смиљанић и другови предлаже, да се укине закон о жандармерији од 1884 г. Жандара да буде само у Београду. (Хитно.)

Сима Јевр. Поповић предлаже, да се досадањи начин чувања границе према Турској укине и замени бољим. (Хитно.)

Предлог да се смањи дијурна народним посланицима, а сасвим укине краљевим посланицима. (Врло добро. Хитно.)

Аврам Сандић предлаже, да се нашим занатима и радиности што пре помогне и да се горење свеће, вино и артикли хране ослободе таксирања.

Ранко Тајсић и 13 другова предлажу, да се укину окружна начелства. (Хитно.)

П. Стевановића предлог, да српску границу спрам Турске чувају стражари с платом или стајаћа војска.

Добросав Петковић да се укину порезна надзорништва, брачне парнице пренесу на грађанске судове.

Ст. Петровић да се манастир Студеница ослободи плаћања порезе. (Да се одбаци!)

Илија Стојић, да се скупштини поднесе измена и допуна изборног закона. (Хитно.)

Спасоје Радосављевић (социј.) предлаже, да се земљоделски сталеж очува од елементарних незгода, да дође до бољих пољопривредних справа, племенитије расе, стоке за приплод.

Спасоје Радосављевић и 9 другова предлажу, да се просветна система реорганизира у корист занатлијских и земљоделских школа.

П. Живковић, да се жандармерија укине.

Сви ови посланички предлози упућени су одборима у које спадају, те ће скупштина о њима већати, кад дођу на ред.

Председник: На реду су интерпелације на поједине министре. (Читају се писмене интерпелације.)

Сима Поповић пита министра унутрашњих дела, зна ли за арнаутске упадаје у косаничком срезу. Тамо је погинуло 300—400 људи, отерано је преко 3000 комада стоке. Ако зна, да ли је предузео кораке да се томе стане на пут и да се људима даде отштета? Ако је предузео што, какав је резултат? Ако нема резултата, какве мере мисли употребити?

Поп Таса пита министра грађевина, шта је са прикупљеним новцем за гвоздену ћуприју преко Мораве? Шта је са 6000 дук. скупљеним за зидање српске канцеларије у Пожаревцу?

Мих. Давидовић пита, кад ће се иселити гимназија из зграде крушевачке основне школе, коју су тамошња села подигли за своје цељи.

П. Шолајић пита мин. грађевина, шта ће бити са трасирањем пута Краљево-Ивањица?

Радисав Луковић пита министра унутрашњих дела, какве стражаре мисли наместити у јабланичком и косаничком срезу, да се спрече крвави арнаутски нападаји.

Вељко Нешић пита министра финансија, шта чини да спречи жељу управе монопола дувана, да она увози дуван са стране и то без ћумручине? Какве мере мисли предузети за заштиту наше ћумручине? Оће ли радити да се досадања штета надокнади?

Д. Григоријевић пита министра финансија, зна ли да у брзопаланачком срезу није плаћена реквизиција?

Сретеновић пита министра унутрашњих и грађевина, да је касарна у Гор. Милановцу рђаво сазидана, да је било пуно злоупотреба? Касарну је зидала позната крагујевачка компанија. Дал' је наређено испитивање.

Ненадовић позива министра просвете, да стане на пут злоупотребама при постављању свештеника.

После ових питања, која су или дата појединим одборима или министрима, прочитан је краљев указ, којим се министар финансија овлашћује да поднесе скупштини предлог о измени и допуни закона о непосредној порези (финанс. одбору.)

Министар просвете одговара на Катићеву интерпелацију у погледу богословских станова. Интерпелант се не задовољава са одговором.

Министар просвете одговара на Катићеву интерпелацију у погледу Дајчеве лиферације школских справа и клупа. Интерпелант се не задовољава, јер вели, да се не помаже српско занатлијство, кад се тако огромна наруџбина даје странцима.

Настао је одмор, а за тим се прешло на дневни ред: жељезничку конвенцију са Турском.

Известилац вели да су у овој конвенцији, која се тиче пруге Београд-Врања-Солун, — очувани српски интереси. Препоручује конвенцију.

Стојан Бошковић говори о добитима те пруге. Жао га је само да је конвенција тако несрпски стилизована, пуна страних речи и граматичких погрешака. Наваља те погрешке и моли да се исправе. (Исправиће се.)

Конвенција се за тим једногласно усваја.

На реду је жељезничка конвенција с Бугарском.

Известилац: Законодавни одбор прегледао је жељ. конвенцију с Бугарском. Она је добра и одбор је препоручује.

Мих. Ђорђевић: Независна краљевина Србија закључује конвенцију са вазалном Бугарском, сада када је тамо передовно стање, које ни једна европска сила па ни порта није признала. Нама се намеће питање, зашто да ми идемо млађем на ноге. Рећиће неко то су формалности, но оне су некад од велике важности. Србија, кад је закључивала с Аустро Угарском какве уговоре ишла је у Беч, с Немачком у Берлин и т. д. Види се да смо ишли на ноге јачима, па зар да то сад и према слабој Бугарској да учинимо. Што они нису нама дошли. То вређа наше достојанство. Баш је либерална „Нова Уставност“ писала, како је то била погрешка од напредњака, што смо у Бугарску, где садање стање није признато, послали свог конзула. То је истина. А зар ово не би била погрешка од нас? — Не прима конвенцију.

К. Алковић радује се што је земљи отворен пут на исток и југ. Он је потписао конвенцију о зидању прве жељезнице у Србији. Био је зато нападан. Говорило се тада, да наша жељезница нема излаза. Ево га сад има, а било би га и пре, да не беше рата. Очекује да се удеси добра тарифа, склопе погодни трговачки уговори и да се учине многе измене у уговорима, који ће скорим истећи. Прима конвенцију.

Милојевић се жали, што званични језик међу два братска народа није словенски већ туђински (француски.)

Жив. Живановић вели, да је Мих. Ђорђевић хтео из чисто трговачке ствари да истеше политичко питање, а то је опасно. Давнашња је жеља, да се отворе капије Србије и Бугарске. Доста смо били ограђени кинеским зидом. То је тек свеједно где је конвенција склопљена. Бугарско собрање је усвојило конвенцију, ако је ми одбијемо, жртвујемо интересе Србије и српске жељезнице.

Пера Ђорђевић: Углед и достојанство Србије несме се вређати. После несретног сливничког догађаја; после толиких њихових увреда, пропаганде у српским покрајинама, ми се не смемо понижавати. Шта значи склапање конвенције у Софији? Зар да се докаже њихова надмоћност. Треба прво закључити трговачки уговор с Бугарском, па онда ову конвенцију. Њу не прима.

Ник. Јовановић: Има право Мих. Ђорђевић. Није мала ствар где се конвенција закључује. Сливница није победа, већ тренутан успех, а тај успех не треба да се огледа у овој конвенцији. Ми несмемо признавати њихову надмоћност. Да се ово сад одложи.

Тома Живановић: Дајте нам жељезничку свезу са Бугарском, иначе пропадосмо. Не заборавите да од ње чека спаса народ у новооослобођеним крајевима. Манте Сливницу, напредњаци су криви. Прима.

Коле Рашић: Ако ми сад одбијемо конвенцију ко зна дал' ће је Бугари икада измењену примити. Жељезница нам је та нужна, за то ће и гласати за конвенцију.

Пошто је још известиоц одговорио на нека питања у погледу разних одређења ове конвенције, изјави председник да овде треба објашњења од министра спољних г. Ристића, а пошто је он болестан нека се ова ствар — одложи. (Чују се гласови: Врло добро. Тако је.)

И влада се саглашава да се ова расправа одложи.

Седница је закључена после 12 сахата.

У четвртак 3. децембра по ст. кал. није било седнице.

*

Београд 4. децембра.

Одложена жељезничка конвенција с Бугарском одложила се данас, а неће се данас, а неће се о њој све дотле расправљати, док Ристић не оздрави, да даде објашњења. У данашњој седници поднета интерпелација о проневереним 150,000 динара Вукашина Петровића при виђању жељезнице Велика Плана-Смедерево. — Законски предлог о допуни закона о положају грађевинских чиновника (мерника) усвојен у основи. Било много говорника, а говорили су и министри Велимировић и Авакумовић.

На граници био нов арнаутски нападај. Турска редовна војска узела у обрану српске грађане од Арнаута.

Српско народно позориште.

Нови Сад 5. децембра.

Српско народно позориште биће нам овог пута врло кратко време у гостима. Па опет, кад оде из Новог Сада, мал те се неће потужити на нас. Судећи по вечерњу... управо осванув је већ и светац, али тешко да ће бити велике — славе.

Равно половина позоришних представа докончана је, и кад би се данас направио рачун; нит би се ми могли особито похвалити с народним позориштем, нит народно позориште с нами. Што се будућности тиче, изгледа, да ће народно позориште учинити више но досада, ал што се нас новосађана тиче, чисто зебемо, да ћемо учинити још мање но до сад. Као што смо дознали, има позоришних претплатника, који се на идућих 12 представа неће више претплатити, а нови се претплатници не јављају. Очигледно је, да наше народно позориште, ако хоће да изађе из Новог Сада без већег дефицита, мора упети сву привлачну снагу, како би на свакој идућој представи било што више публике, која се не преплаћује, и која нередовно посећује позориште.

Но да видимо сад, шта је шкодило, и шта би могло помоћи. — Ко површно гледа на наше позоришне прилике, тај би могао још рећи, да су и шем народном позоришту у Н. Саду шкодиле и оне јесење магле, које су пре месец и више дана притисле биле Илок. Изгледа бар, да су те магле криве, што је народно позориште дошло у Нови Сад са два болесна члана. Неких 14 дана беху г.г. Димитријевић и Марковић препречени да се појављују на позорници. Усљед тога настадоше већ првог дана тешкоће. На првој представи мора да се приказује прашњави Карло VII.; репертоар се заказује па се опет мења; мора да се бира онако комађе у коме немају посла болесни чланови; једном речи, јако се приметило да нешто фали и да се натеже. Ето такав је био почетак! Публика баш због тога у прво време није никако могла да се загреје, и тако је дошло, да је један другоме говорио: „Не вреди ићи.“ После се дабогме поправило, ал оно: „Не вреди ићи,“ остало је. Први утисак који је произвело народно позориште, био је овог пута врло лош, а доста зависи од првог утиска.

Као што се види, површан посматралац, има повода бацити због овог сву кривицу на илочку маглу. Ил напослетку, рећи ће; „због нечије болести не може се нико кривити, то је божија воља“. Ајак, не може тако! Најлакше је бацити кривицу на бога.

И ако држимо, да богу није ни најмање нужна наша обрана, ипак ћемо искрено рећи, да је онај „први рђави утисак“ плод — старијих погрешака позоришне управе. Не сме се то десити, управо не треба то да буде, да болест једног па и два члана доведе позоришну дружину у онакву забуну и да произведе онаке тешкоће, као што је то био недавно случај. Е ал тако је то! Нисмо ни ми бадава пре две године говорили: „Подајте и млађим члановима да уче повеће улоге, тако ће се пре изобразити, а у случају да се који члан разболе, неће наступити кубура“. На другим местима се богме друкчије ради. Па онда, на другим местима, и то не само на страним бинама, него и у Београду, јако привлаче публику тиме, што једну исту улогу представљају разни глумци. Тим начином стари комад добије нове дражи. Ал код нас је тако, да сваки који се једаред докопа улоге: главу даје, ал ролу не даје. Нит одбор, нит управа, нит је ико у стању ту улогу узети му из руке. То се сматра код нас као — дедовина. Ил кад једаред неко да улогу из руке, зато што му је постала мала, онда та улога више за њега не постоји. Усљед тога нема надтицања, па нема ни великог напретка. Бог би га знао зашто се то племенито надтицање код нас схваћа као — раздор. Да један од наших бољих ил средњих глумаца замоли да приказује ма за једаред улогу свог колеге — јао њему. Таква се реч не сме ни чути код нашег народног позоришта. То је велико зло, те јако пречи напредак, и то је поглавити узрок, што код нас болест једног ил другог члана произведе несаразмерно велику забуну и неприлику. И тако ће то увек бити, док се не уведе онај обичај који постоји на другим бинама, а све донде ћемо често имати прилике гледати у празне касе, бајаги због — „божије воље“.

Кад смо већ при писању, ево ћемо наспоменути узгред још неко зло, које нам је упало у очи. Код нас не може баш сваки глумац да игра увек само једну струку. Некад је потребно да испомогне ма где. Али то ипак није добро што се с неким млађим глумцима врло често без невоље ради. Сваки дан им се дају улоге из друге струке. То их мора покварити; то мора спречити њихово напредовање. У осталом не стоји бадава наше позориште као школа за глумце у врло хрђавом гласу.

Но да се вратимо на ствар. „Први рђав утисак“ остао је, ма да се стање од оног доба поправило. Треба дакле гледати, да наша публика, која није претплаћена, и која се делимице одбила, опет почне у што већем броју посећивати позориште.

Ми смо говорили многима који иду у позориште, с многима који ретко иду и с многима који никако не иду, те смо гледали да испитамо од њих узрок слабој посети. Овде ћемо изнети њихове тужбе, а из тих тужби се види начин, како би се дало стање поправити.

Многи, нарочито трговци, говоре, да баш сад и де по њих велики посао, те не могу доспети на

време у позориште. А кад човек не доспе да види почетак, губи вољу и на остало. С тога многи мисле, да би посета била већа, кад би представе почињале у 7½ часова. То би се могло усвојити, нарочито ако се знају улоге, и ако је све удешено, јер тада се могу свршити претставе до 10 сати.

Многи се туже, да позоришни одбор сувише мало пажње обраћа на шаљиве игре, које се код нас најрадије гледају, нарочито у овим временима, кад сваки има и сувише туге и беде код куће. Укуси су дабогме разни, ал има у овом истине, јер ако се не варамо, било је од 16 представа само једна једина шаљива игра.

У нашим удаљенијим крајевима, у „салајци" и у јовановском крају, туже се људи, да нису довољно обавештени о позоришним представама. Одбор би се могао побринути о бољој реклами, јер позоришни лист не допире далеко; огласи у новинама су сувише кратки. Треба објаве мало даље разнети.

Напослетку мора се претрести питање, не били према околностима било добро, да се при свим недељним представама стално спуштају цене, па не само тада, но и иначе. Задње клупе су празне, и ми мислимо, кад би се тим клупама, па можда и партеру стално спустила цена, и кад би се свет згодним начином на време обавестио о томе, да би се приходи увећали. Истина, да би онда у ценама наступила мала несаразмера, ал не треба цепидлачити. У ванредним приликама, допуштају се и ванредне мере, тим пре, ако ником не штете. — За сад толико. **Т.**

* * *

Фауст. Трагедија у 6 раздела, написао В. Гете, превео др. Милан Савић, за српску позорницу удесио А. Хаџић — приказана по други пут у срп. нар. позоришту у Новоме Саду 1. декембра 1887.

После Грчића — Гете, после Каврге — Фауст, после оног драматског скандала, кога не можемо друкчије назвати, но атентатом на здрав укус, естетички осећај и јаван морал — несрећено уживање, које нам је пружено овим ремек делом германскога великана.... не, ми смо заиста јако обвезани управи нашег позоришта за ову сатисфакцију.

О преводу г. Савића нећемо на овом месту говорити ништа. Позвана књижевна критика рекла је о томе своју још онда, кад је превод г. Савића угледао света. Напомињемо само толико, да нам је г. савићевог Фауста много лакше било гледати, него читати.

Вели се, ко се не зна богу молити, нека иде на море, нека издржи једну буру — па ће научити. Научиће, како су мајушна, слаба сва она средства, којима се пргава „виспреност" човекова наоружала у борби својој против природе. Тако је то и у животу. Нема сумње, да је савремена социјологија, наука о човеку и друштву човечијем, у свима својим гранама грдне резултате показала. Она се труди, да у друштву са природним наукама разјасни све појаве друштвеног и човечијег душевног живота. Па ипак! Колико и колико појава, пред којима мора наука, поред све моћи своје, да стане скрштених руку, немоћна да их упозна и разјасни. Јест, има неких виших закона у природи и у друштву, који се, бар за сада, не могу доказати — статистиком у руци. Има закона, које не познајемо, али који се врше над нами неком неминовном досљедношћу, према којима смо слаби, ништави створови.

Фауст, научењак који је све изучио и све зна, који држи да нема тајне у природи, коју није проникнуо, који се упоређује са „вишим" створењима, тај горостас пада напослетку ничице пред — женском кецељом и приписује душу своју ђаволу. Нијели то дубока иронија на све, што се зове човеком и поносно назива господарем у природи?

Тај фатализам у гетеовом Фаусту, то је карактеристика целе трагедије. У колико је он оправдан или не, то за сада нећемо испитивати, али је сва како толико моћно утицао на потоњу генерацију песника, да му и дан данас наилазимо трагове у производима савременог песништва, нарочито код песника реалистичког правца у новијој француској и руској белетристици (Флобер, Тургењев.)

Лепом одзиву наше публике мора се сваки радовати. Одајући тиме достојно признање томе до данас можда највећем умотвору песничком, показала је, да има и добра укуса и добре воље — што јој само на част служити може.

Што се тиче приказа самог, он је у главноме испао добро. На првом месту спомињемо гђцу Хаџићеву (Маргита), она је заслужила потпуно признање, што јој је публика и дала. Нека места изведена су управо мајсторски (сцена у цркви, у тамници.) Г. Ружић (Мефистофелес), био је и сада, као и свагда на своме месту. На жалост не можемо то исто рећи о самоме јунаку трагедије. Или је у г. Миљковића то органска погрешка, или се има чему другом приписати — тек он запиње конзеквентно, скоро у свакој улози. Па онда онај непопатни патос, који се провлачи кроз целу улогу и који је чини једноликом, монотоном. Мало више пластике, природе, па ће г. Миљковић, према својој појави, бити једна од најпоузданијих снага наше позоришне дружине. Иначе су се сви добро држали.

Још нешто. Ми знамо да је управа имала доста техничких тешкоћа да савлада, удешавајући Фауста за нашу позорницу. Неке се нису могле ни обићи (краткоћа појединих сцена, дужина интервала и т. д.). Али је било и таких, које су се, да је било мало више пажње, могле уклонити. Тако је Маргита, клечећи у цркви пред богородицом и молећи јој се, изговорила један од најлепших монолога својих, само што је у овај мах место богородице висило — распетије. То квари ефект и разорава сву илузију.

То се тек могло избећи? **Z. Z.**

ДОПИСИ.

Грац, 2 дец. — (Академско друштво „Славија".) Уверен сам, да ће сваког заставиног читаоца обрадовати вест, да је међу овдашњим словенским ђацима сазрела мисао о потреби слов. узајмице и да је већ учињен први корак остварењу те спасоносне мисли. На овдашњим великим школама има нас око 300 Словена ђака; свако племе имало је до душе своје средиште, око ког се прикупљало, своју акад. дружину, али смо за то ипак осетили потребу, да створимо једно заједничко средиште, око кога ће се скупити Пољак и Чех, Словинац и Бугарин, Србин и Хрват. После дугог натезања са штирским штатхалтерајом извојевасмо напокон огњиште, на ком ћемо се загревати мишљу словенске слоге и узајмице, основасмо словенску књижевну академску дружину „Славију". Циљ је друштву по друшт. статутима: издавање словенских, алманаха, скупљање књижевног народног блага словенског, обрађивање слов. повеснице, књижевности и етнографије, учење свију слов. језика и заједнички излети у слов. покрајине. Друштво је подељено за сад у четир одсека и то: у одсек књижевно-повеснички, правнички, етнографски и у одсек за скупљање књижевног блага народног. У најкраћем времену ће се основати одсеци: природњачки, певачки, гимнастички и одсек за потпомагање болесних слов. ђака а по потреби и још која. — Јуче је била прва главна скупштина друштвена. У друштво се уписаше 33 Србина и 39 других Словена. Руса на жалост на градачког универзи нема. За сад дакле броји „Славија" 72 члана, ал ће тај број набрзо да нарасте, чим успеси тога друштва разбију сумњу понеких скептичара међу овдашњим Словенима. За председника је изабран Словинац Гестрин а остала часничка места подељена су међу осталим слов. племенима. — Друштво ово биће од неизмерне користи и онда, ако баш и не узмогне све оно постићи, што је као свој циљ истакла; постићи ће много и онда, ако му само то пође за руком, да изгладе оне размирице, које често поничу међу слов. омладином из ситница а штетне су својим огромним последицама побратску слогу између Словена. Због необузданости, разметљивости и шовенизма појединаца често се излеже свађа и раздор међу нама, па се деси, да се мржња увуче и у академска друштва наша и тада престајемо да будемо браћа, заборављамо да смо једне крви. Зар с тако разарорним и, несловенским осећајима да полазимо у свој народ те да ту своју међусобну мржњу, која потиче једино из нетолеранције и обести понеких појединаца, сејемо после и у свој народ?!... Нек „Славија" само на пољу измирења учини своје, па ће јој сваки овдашњи словенски ђак, ком лежи на срцу срећа Словенства, бити из свег срца благодаран. **С. С. М.**

Вести из места и са стране.

Седница саборског одбора отпочеће, као што нам из Карловаца јављају, сутра 7. (19.) о. м. Биће више важних предмета на дневном реду.

Двадесетпетогодишња прослава глумовања М. Цветића. Из Београда добили смо овако штампано писмо: „Част нам је известити вас, да ће наш вредни и заслужни уметник, г. Милош Цветић, редитељ и стални члан кр. срп. народнога позоришта, славити 19. децембра двадесетпетогодишњицу свога глумовања. Тај дан у вече приказиваће се „Немања," драма у 5 чинова, коју је слављеник написао и т. д. Београд, 1. децембра 1887. године Одбор." Јако нам је жао, што и наше нар. позор. није у стању ту прославу достојно увеличати. А то би се најбоље и најприродније тако могло постићи, да се прикаже и код нас тога дана „Немања", Што није могуће, није нар. позориште криво. — У осталом ми се свакојако радујемо цветићевој прослави и учествоваћемо на њој барем у духу.

Крађа у народном Музеју у Будимпешти. После толика неверовања и побијања вести, да је нестало ствари из народног музеја у Будимпешти, показа се најпосле ипак, да је било крађе у том заводу. О томе је пала реч у сабору, о томе је чула цела земља, да се пронађе крађа, радила је више од 10 дана изаслата комисија и у један мах стадоше тврдити, да је у народном музеју све у свом реду. Опет је само слепи случај": отворио Мађарима очи — случајно је чувар народног музеја др. Хампл наишао на једну украдену ствар, а после је изишло, да је и више, па и много ствари покрадено из археолошке збирке. Др. Хампл видео је у излогу златара Фишера копију од једне скупоцене и ретке медаље из 15. столећа, за коју је знао да је има и народни музеј. Сад је тек могло да се види да је те медаље нестало из музеја а уједно да се нађе онај, који је украо. То је дијурниста у народном музеју Јекелфалуши, иначе још правник на пештанском универзитету. Код њега се уједно после нашло и 16 цедуља из заложнице о стварима које је заложио, а које је такођер све из музеја покрао. Сам је признао, да је имао засебан кључ од ормана, те је тако могао да краде. Имао је и помоћника свога у тој крађи неког Вишонтија. Обојица су предани суду, затворени су и води се истрага против њих. — То је, шта се до данас могло доказати. Само је чудновато, да је комисија пре тога изрекла била, да је у музеју и у галерији слика све у свом реду а још је чудноватије, што по писању пештанских новина изгледа, да неке високе личности ни је могло ни то тврђење комисије толико да умири колико проналазак, да је дијурниста Јекелфалуши заиста покрао неке ствари. На њега се свалио сав терет и многима је тиме, да боме, одлахнуло душа. Свет ће говорити, новине ће писати о дијурнисти Јекелфалушију, као о главном „јунаку". Он је опрао многе друге, и оне, на које се по неправди сумњало, и оне, који би још могли бити криви у тој ствари, ако их у опће има. Но да кажемо још нешто. То није прва прилика, да се Мађари због сличнијих случајева узбуне, — узбуне па и утишају. Да се такав случај догоди ма у ком другом немађарском заводу, мађ. би влада предузела најстрожије мере, а то ништа друго у Угарској не значи, него да исти завод са тако рђавом управом не треба да постоји. И зато се тражи у сваком немађарском заводу длака у јајету, па ако се не нађе, онда је на реду мађарски кључ. Али је и важан разлог, који Мађаре руководи у томе. То је мађарска мисао. Ма какво се зло починило у једном ил другом мађ. заводу — гледа се на њега, као што се гледа и на свако друго зло. У немађ. заводима своди се свако зло — а често се то зло и измисли — на начело, да се коси са мађарском мисли, да је наперено против Мађара, и онда тешко сваком таквом заводу! Можо бити, да ћемо скорим морати коју више о томе рећи. За сада оволико.

Главна скупштина „Матице Хрватске." 28. пр. м. пре подне била је први пут главна скупштина „Матице Хрватске" у својој кући. Из извешћа тајникова вадимо ове податке. На расписане награде и то за Драшковићеву стигло је 5 рукописа, али су се могли наградити само Кишпатићеви „Кукци", дочим се од 5 рукописа, стигли ради награде из Котурова фонда, није могао ни један наградити. Потоња награда, већ два пута расписана, а не издана, опет ће се у јануару расписати. — Економно пословање било је уз градњу куће и знатан књижевни рад врло мучно, али је ипак одбор у свем успео, јер су особито матичини повереници и опет себи осветлали образ. Прошле године био је број чланова већи него икад пре, те су све остале књиге од прош. год. разпачане. У свему је било 6507 чланова (+ 376 према г. 1885.) и то: утемељитеља, који су уплатили утем. своту, 743 (+ 87); утемељитеља, који уплаћују, 281 (— 4), приносника 5473 (+ 293). — Прошле године штампало се за чланове 7 књига у 46.600 примерака, а сав је трошак подмирен од редовног матичина прихода па је ипак и главница помножена. Прихода је било фор. 24.817·37, а потрошило се форината 19.791·36. Од утемељитељних приноса придошло је главници 4550 фор., а готова је остало концем 1877. године фор. 473.1. — Цела основна главница, осим куће, која је процењена на 60 000 фор., износи фор. 20.967·29. У закладу за издавање класика има на расположењу 516 фор., дакле готово сав трошак за 5. свеску. Драшковићева заклада има фор. 17.776·84, Котурова фор. 4243·11, Јакићева (за трговачке књиге) форин. 725.76 „Матица" располаже у свему са фор. 42.983.23 — осим куће. — За Шеноин споменик има код „Матице" 1705 ф. 74 новч., те ће се споменик за сигурно подићи на годину, а изради ће га Рендић. Сада је баш 10 година, од како управља „Матицом" и ради садашњи одбор. Он је уз помоћ повереника, све учинио, што се могло учинити, па сада може мирне савести, да се захвали на поверењу чланова и да преда рад у друге руке. За потоњи 10 година издано је 80 књига у више него 350.000 примерака уз трошак од 170.000 фор.

Број руске војске. Познато, је, да је садањи руски цар ступајући на престо, почео да ужножава број руске војске. Тако је 1-ог јануара 1884. год. целокупна редовна војска Русије (без такозваног „ополченија") бројала свега 829.000 људи од којих су 31.000 официра. Годину дана доцније, ова се цифра подиже услед размирице с' Инглеском и наступелом источном кризом на 852.000 људи, међу којима, 80000 коњица, 118000 топција и 25000 пијонера, изузимајући ту козачке пукове чији број у случају мобилизације може достићи огромну цифру од **250.000** коњаника, код којих ваља имати на уму летећу артиљерију, која, удваја још њихову нападачку снагу, о којој нам историја говори. Но поред ове ефективне цифре руске редовне војске и прве јој резерве, која је војнички изучена и за мобилизацију увек спремна, ваља нам додати и руско „ополченије" створено указом од јануара 1885. по коме, овај род војске обухвата скоро све способне људе, а број би њихов на први позив лако могао изнети: **шест милијуна.**

Трговина.

= **Нови Сад** 5. (17.) децембра. На берзама и житарским и оним са ефектима папирним вредностима на измаку овонедељнога рада је настала несталност необична. Узрујаност је велика са неизвесности исхода политичне ситуације, која се одуготеже а трговину подржава у грозничавом стању. Папирне вредности су изгубиле од своје вредности рана је у цени напредовала.

На нашој житној пијаци се није догодило какве веће промене. Довоза је са раном мало. Цене су без промене. Шеница 6 ф. 40 н. ванредно одабрана роба до 6 ф. 50 н. Наполица 5 ф. 40 н. Јечам 4 ф. 40 н. Зоб 4 ф. 40—50 н. Кукуруз 4 ф. 70 н. Све од 100 кгр.

На свима осталим пијацама нашим сасвим је заставо посао. Нема никакве продаје.

*

У **Будимпешти** 4. (16.) децембра Шеницу слабо нуде, воља за куповање добра, тенденција чврста; промета до 15.000 м. ц. цена са 5—10 н. виша. Зоб се тражи. Остала зрна без продаје. Шеница потиска тешка 80. 7 ф. 35 н. 81.5 7 ф. 40 н. 79.5 7 ф. 32½ н. 79. 7 ф. 30 н. Пештанска 81. 7 ф. 40 н. 78.5 7 ф. 25 н. Са горње Тисе 82. 7 ф. 40 н Бачка 78.5 7 ф. 35 н. Банатска 77.5 7 ф. 30 н. Све на три месеца.

Термини. Шеница за пролеће 7 ф. 37 н. за јесен шеница 7 ф. 67 н. Кукуруз за мај јуни 5 ф. 85 н. Зоб 5 ф. 64 н.

*

У **Будимпешти** 4. (16.) На вечерњој житној берзи је поново цена рани повишена. Шеница готова роба 10 н. Раж 10 н. Зоб 5—10 н. скупље плаћана. Јечам и кукуруз без промене. Потиска шеница 81.5 7 ф. 50 н. 80. 7 ф. 40 н. 81. 7 ф. 45 н. Пештанска шеница 79.5 и 79. 7 ф. 40 н. Бачка 77. 7 ф. 15 н.

*

Термини. Шеница за пролеће 7 ф. 54 н. за јесен шеница 7 ф. 80 н. Кукуруз за мај-јуни 5 ф. 88 н. Зоб за пролеће 5 ф. 88 н.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи од 5. децембра.

Дукати — — — — — — —	5·97
Наполеондори (20 франака) — — —	10·—
4% угарска златна рента — — —	96.50
5% „ папирна „ — — —	79·70
Немачке држ. марке — — — —	62·—

Нови Сад, 5. децембра.

Сутра, у недељу после подне у 4 сата биће **представа за децу са спуштеним ценама. Представљаће се: „Вампир и чизмар", позоришна игра у 3 чина с певањем и „Милош у Латинима" (први пут). Слика у 1 чину од М. П. Шапчанина.**

Најновије вести.

— Из Беча јављају, да је тамошња берза била врло узнемирена услед чланка „Руског инвалида" и да су аустријске кредитне акције пале на 267 фор. То значи, да су за кратко време спале са 10 фор.

— Из Одесе јављају: Овдашња паробродска друштва добила су „са више стране" налог, да све чиновнике, који нису Руси, отпусте.

— „Ст. Петербуршке Вједомости" говоре о чланку „Руског Инвалида" и веле: Кад су савезне силе прогласиле, да им се ваља оружати, па да буде мир очуван, што се сад буне, кад се и Русија држи тог њиног начела: „Ако хоћеш мира спремај се за рат."

— Јављају из Беча: Неколико виших официра отишли су услед вишег налога у Галицију.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ."

(Стигли 5. децембра у вече.)

Будимпешта. Министар-председник Тиса отпутовао у Беч на сутрашњи министарски савет.

Задар. У данашњој седници земаљског сабора Бакотић мотивисао предлог у погледу руског језика. Хрвати и Талијанци гласали су против предлога, а за предлог беху само 5 Срба.

Париз. На Убертену, што је пуцао на Ферија, показали се знаци лудила. Одведен је у лудницу.

Брисл. Последња пошта из Конго-а није донела никаквих вести о Станлеју. Због тога страхују овде.

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

Приповетке Хенрика Шенкјевича. С дозволом пишчевом превео с пољског Рајко. Садржај: I. Стара слуга. — II. Цртице угљеном. — III. За хлебом. — IV. Из паметара познањског учитеља. Издање српске књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Новоме Саду 1887.

Мој џеп. Шаљива игра у три чина. Написао: Мита Калић. У Новом Саду штампарија српске књижаре Браће М. Поповића у Новом Саду 1887. Цена 30 новч.

Торонталска жупанија. Земљопис за III. разред српских нар. школа. Приређен по најновијим званичним и статичним подацима, као и према наставном плану изданом од вис. шк. савета бр. 34. ex 1878. и вис. кр. уг. министарства просвете бр. 17.284. ex 1879. Издање књижаре Миливоја Каракашевића. Друго издање. У Сомбору, штам. Ферд. Битермана 1887. Цена 12 новч. с мапом 20 новч.

Јавна захвала.

Господину Ј. Сингеру фотографу у Новом Саду.

За упутство, и практично поучавање, — у фотографској вештини, — које ми предаваste; осећам се побуђен и овим путем, изјавити вам своју захвалност.

Исто тако готов сам, и у свако доба са највећом похвалом, свима и свакоме препоручити вас.

Гроф Карачоњи Камило.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У Тиса-Хађошу — протопопијату вел. кикиндском — отвара се стечај за српског учитеља I. и II. разреда новоустановљене мешовите школе. Учитељска плата је 400 фор. а. вр. слободан стан и огрев. Изабрати учитељ дужан је школским наредбама прописане предмете у школи предавати, у цркви при богослужењу појати и децу у појању обучавати. Молбенице са нужним сведоџбама и сведоџбом о оспособљењу из мађарског језика шаљу се подписатом одбору. Рок пријаве је 5-ти јану р 1888. године.

2—3 **Школски одбор.**

ОБЈАВА.

Пошто у српско-крстурском атару много окупација има, те је нужно мерничко премерење атара од 9097, јутара и 1390□° којим ће се границе сваког појединог поседника определити и окупиран простор показати, то се овим опи дипломисани мерници позивају, који би исту радњу примили, да своје понуде овом општинском поглаварству до последњег децембра о. г. по рим. календару поднесу.

Простор за премерење састоји се из 5731 јутра 1477□° оранице, 50 јутара 491□° башче, 446 јутара 421□° ливаде, 57 јутара 390□° винограда, 1948 јутара 712□° пашњака и 863 јутра 1099□° непродуктивне земље.

У Срп-Крстуру 29. новембра 1887 год.

Бранко Јегдић, бележник. **Никола Стокановић,** биров. 3—3

100 МЕТАРСКИХ ЦЕНТИ ОРАЈА

(ПРВЕ КАКВОЋЕ)

може се добити на џак у већој количини

код 3—5

ПЕРЕ ПОПАДИЋА

у Новоме Саду на житној пијаци.

МОЈУ КРЧМУ
У ЗЕМУНУ

на зеленој пијаци

куће број 157. издајем са свима нужним просторијама на једну или више година под најам.

2—3 **Гаје Николића син.**

ШПЕЦЕРАЈСКА И ГВОЖЂАРСКА РАДЊА
МИЛЕВЕ ИЛИЋ
У СТАРОЈ ПАЗОВИ

потребује једног старијег помоћника. Онај који је у позивној струци напреднији и који српски, мађарски и немачки добро говори, имаће првенство. 3—3

Ј. СИНГЕР
ФОТОГРАФ У НОВОМ САДУ.

Главни атеље, више гостионице „Зелени венац" Филијала у српској црквеној кући главна улица број 40. до Шулове посластичарнице.

Част ми је П. Т. публици јавити, да ћу од сада — усљед конкуренције путујућих фотографа, за све време док се исти баве у Новом Саду — примати снимања са знатно спуштеним ценама, гарантујући као и до сада, за тачну, укусну, и солидну израду

Моја дугогодишња пракса, рад и послуга, искључују свако даље препоручивање с моје стране.

Снимања се извршују: без обзира на непогодно време које — по најновијим изналасцима апарата — неупливише ни уколико, јер снимање траје $^1/_8$ секунде. Усљед чега прави значај и карактер сваке снимљене слике постаје јасно означен.

За све наведено увериће се П. Т. публика ако ме удостоји својом посетом, којој се потпуно надам.

С особитим штовањем

1—2 **ЈОСИФ СИНГЕР.**

ОГЛАС.

Српска црквена општина у Нештину закључила је у својој седници држаној дне 12. новембра 1887. да ће дне 16. (28) јануара 1888. у 9 сати пре подне одржавати јавну лицитацију за зидарски и столарски посао на свој цркви, који је процењен на 700 фор. а. вр.

Ко жели исти посао подузети нека се до поменутог рока устмено пријави одбору. Увјети поменутог посла могу се видити пре и при самој лицитацији код председника.

Нештин, 12. новембра 1887.

2—3 **Одбор.**

ЈЕДАН ДУЋАН

са сокака и један стан у авлији и то у првом спрату на главној пијаци у кући број 43 С. Лакића удове, издаје се одма под закуп. Даље пак налази се у истој кући један већи стан са сокака у првом спрату, који се од 1. маја идуће год. такође под закуп издаје. Ближа извешћа у писарници исте куће. 2—

„ЕКВИТЕБЛ"

ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО ЧОВЕЧИЈЕГ ЖИВОТА СЉЕДИЊ. ДРЖАВЕ у Њу-Јорку, основано 1859. године.

Стање осигуране своте 31-га декембра 1886. 2.097 милиона франака. Нова осигурања изнашали су:

у години 1884.	у години 1885.	у години 1886.
432,000.000	498.600.000	568,800.000 франака.

Целокупна главница (фонд) увеличо се од 326,400.000 франака 1. јануара 1886. на **395,200.000 франака до 1-ог јануара 1887.**

Чист преостатак добитка изнашао је 1-ог јануара 1887. **81,600.000** франака, према прошлој години увећао се **са 15,000.000 франака.**

По Европи уложене главнице изнашају **преко 19,200.000 франака. После 2 године нема приговора полицама.** Оне се и **одкупљују и редуцирају по жељи, после три године.**

Деоничка главница од 100.000 долара укамаћена је **само** са 7%, остали многи милијони изнашајући добитак искључиво **припада осигураницима.**

Најјефтинија уплата, највећа гаранција и најлиберлнији услови на целом свету на и највећи рад изнад сваког друштва.

Проспекте и свако извешће на српском језику шаљу **СТЕВАН ПЕТРОВИЋ и СИН** главни заступници за сремску жупанију и краљевину Србију са седиштем у Земуну и Београду. 36—39

ПЕТАР КАЛМАР

дворски фотограф у Будим-Пешти, Андрашиулица бр. 29. отворио је своју фотографску радионицу у Новом Саду у кући г. Пекло грађевинара, господска улица бр. 64.

Израде прима дневно и при најмутнијем времену извршује са најбољим успехом. 3—3

В. АДАМОВИЋА

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ МАНУФАКТУРНОГ ЕСПАПА У ТЕМИШВАРУ

као

НАЈЈЕФТИНИЈИ ИЗВОР ЗА КУПОВАЊЕ МАНУФАКТУРНОГ ЕСПАПА

препоручује своје новине мануфактурног еспапа, што сваки дан стижу као

најцелисходније

ДАРОВЕ О БОЖИЋУ И НОВОЈ ГОДИНИ

јер је једини и за сваког од трајне вредности еспап, као:

Један комад **платна** 1 риф широко (30 рифа) — — — — — — — — **фор. 3.80**
Један комад **платна** $^5/_4$ рифа широко (30 рифи) — — — — — — — — **фор. 4.50**
Један комад **платна** 1 риф широко (30 рифи) — — — — — — — — **фор. 4.75**
Један комад **платна** $^5/_4$ рифа широко (30 рифи) — — — — — — — — **фор. 5.45**
Један комад **платна од гарна** 1 риф широко (30 рифи) — — — — — — **фор. 5 45**
Један комад **платна од гарна** $^5/_4$ рифа широко (30 рифи) — — — — — **фор. 6.45**
Један комад **платна од креаса** 1 риф широко (30 рифи) почевши од — — — **фор. 5.—**
Један комад **шифона** (30 рифи) неуштиркано почевши од — — — — — — **фор. 4.50**
Један комад **Дамаст-градл** (за постељу) (30 рифи) — — — — — — — — **фор. 5.50**
Један комад **ковчаног оксфорда** (30 рифи) — — — — — — — — — **фор. 4.75**
Један комад **ковчаног Сефира** (30 рифи) — — — — — — — — — **фор. 5.75**
Један риф **извреног мрког плавог или шареног порхета** — — — **10, 15, 20, 25 нов.**
Један риф **извреног дуплог порхета** — — — — — — — — **15, 20, 25, 30 нов.**
Један риф } **космановског чисте фарбе** } **најновија мустра** } **са портуром** — — — **40 нов.**
Један риф } **помодног порхета** } **за** } **без портуре** — **20, 25, 30, 35 нов.**
Један риф **Молдона** } **женске хаљине** **62, 65, 70, 75 нов.**
Један риф белог **„шиирл" порхета** — — — — — — — **21, 25, 30, 35, 40 нов.**
Један риф белог **„пике" порхета** — — — — — — — — **23, 25, 30, 35, 40 нов.**
Једна **тешка** $^{12}/_4$ **велика женска марама** за огртање од најбоље овчје вуне **фор. 2.05, 2.50, 2.75, 3.25, 3.60, 4.20, 5.—, 6,—, 7.—, 8.—, 9.—, 10.—**

Осим тога добро снабдевено сложиште

Платна од креаса од фор. **6.—**, све по фор. 1.— више до фор. **40.—** по комаду.
Румбуршка платна од фор. **6.—**, све по фор. 2.— више до фор. **50.—** по комаду.
Холандског платна од фор. **7.—**, све по фор. 2.— више до фор. **60.—** по комаду.

постеље, чаршава за столове, салфета, памучних и вунених марама и најлепших за прање француских портура, сатина, кретона и воала.

Сваки ко прегледи ове цене, мораће увидети, да нема више мануфактурне трговине, која може јефтиније продавати. 9—20

ТРГОВАЧКА КУЋА
БЕРНХАРДА ТИХО-А

у Брину, Krautmarkt 18 Z у својој кући

шаље уз плату у наточ:

Остатак бринског штофа, чиста вуна, 3 10 метра комад за један пар мушки хаљина	ф. 5.—
Остатак штофа за горњи капут чиста вуна, 2·10 метра комад, за један горњи капут	ф. 8.50
Остатак палмерстона, 2 10 метра дугачак, за један зимски капут	ф. 5.50
Остатак мандарена, чиста вуна, 2·10 м. комад. за један мушки зимски капут .	ф. 9.—
Остатак штајерског лодна, 2·25 м. комад за један ловачки капут	ф. 5.—
Десет метера чоје за госпође, чиста вуна, у свим модер. бојама, двоструко широко	ф. 8.—
Десет мотера Нигер-Лодна, чиста вуна, најновије за јесење и зимске аљине, двоструко широко	ф. 5.50
Десет метера терно-велура, чиста вуна, 60 cm широко, у свим модерним бојама	ф. 4.50
Десет метера карираног штофа за хаљине 60 см широко, за једну целу хаљину	ф. 2.50
Десет метера Валерије-фланела за прање, најновији десини 60 см широко . .	ф. 4.—
Десет метера парнета за хаљине за прање дивне мустре, најнов. десини 60 см ш.	ф. 3.50
Десет метера калмука, модерни десини, за прање, 60 см широко	ф. 2.70
Десет до дванаест метера остатци холандских ћилима, врло трајни у разним мустрама	ф. 3.60
Један ком. румбурског оксфорда за прање, добар квалитет, цело 29 аршина	ф. 4.50
Један комад зефира, најбоље и најмодерн. за мушке кошуље и хаљине, 30 аршина	ф. 6.50
Један комад кућевног платна, $^4/_4$, 29 аршина	ф. 4.50
$^5/_4$, 30 аршина	ф. 5.50
Један комад кингланоког платна $^5/_4$ шир. 30 арш. цело, боље него платно од пређе	ф. 6 50
Један комад канефоса, $^4/_4$ широко цело 30 аршина, љубичасте боје . .	ф. 4.80
платна од пређе 30 арш. љубичасте, црвене боје	ф. 6.—
Један комад шифона Nr. C. 30 аршина цело	ф. 5.30
Nr. CC најбољи квалитет	ф. 6.50
Једна гарнитура од рипса за два креветска и један асталски чаршав . . .	ф. 4.50
Једна гарнитура од јуте за два креветска и један асталски чаршав	ф. 3.50
Један коњски покровац, 190 см дугачак, 180 см широк, врло добра сорта . .	ф. 1.50
Једна зимска марама за огртање, $^9/_4$ дугачка, чиста вуна	ф. 2.—
Једна дубл-велурска марама $^9/_4$ дугачка чиста вуна	ф. 3.50

Што се коме не допадне, прима се натраг, а новац ће му се вратити франкирано. 7—10

Мустре и ценовници шаљу се бесплатно и наплаћено поштански.

КОЈА ЈЕ АРТИЈА ЗА ЦИГАРЕТЛЕ НАЈБОЉА?

BRAUNSTEIN FRÈRES PARIS
Marque Déposée S.G.D.G.

Ово за свакога, који пуши цигаретле врло важно питање, решено је најтачније.

Није то пуста реклама, него је артија за цигаретле

„Les dernières Cartouches"

из фабрике Braunstein frères

у Паризу, 65. Boulevard Exelmans.

заиста најлакша и најбоља, што су потврдили први научњаци на основу сравњујућих анализа разних бољих артија што их има у трговинама на продаји.

Пошто су међу осталима најпре то потврдили **др. Пол,** професор на бечкој техници, **др. Либерман,** професор и управитељ државног хемичног завода за покушавање (Versuchsanstalt) у Будимпешти, потврдило се то и показао се управо сјајан резултат, да је артија за цигаретле „Les dernieres Cartouches" за 28—74% **лакша** и да диму од дувана за 28—77% **мање** страних састојака даје од других испитаних артија и то сравњујућом анализом са најновијег хигијенског гледишта, а коју је предузео јулија месеца год. 1887. **др. Сојка,** професор хигијене на немачком универзитету у Прагу. — Права је само она артија, којој је етикета једнака приложеном цртежу а носи фирму Braunstein Frères.

Фабрика је за продају у великом своје артије за цигаретле и готових завоја за цигаретле под фирмом:

Braunstein frères

у Бечу II. Negerlegasse Nr. 8.

отворила сложиште, а може се добити и у свима другим већим трговинама, у којима има те робе на продају. 7—50

Сложиште за Нови Сад и околину је: код г. Н. Димовића у Новом Саду.

Власник и издавалац Милија Тошић реф. Милетић. Одговорни уредник Јаша Тошић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.